

AZ ÓKORI KELET VILÁGA

Közös jellemzők:

1. Itt alakultak ki az első városállamok.

pl.: **Mezopotámia:** Ur, Uruk, Kis, Babilon;

India: Mohendzso Daro, Harappa;

Palesztina: Jerikó

Uruk

Mohendzso Daro

Babilon

2. Itt született meg az írás, amely területenként eltérő volt.

3. Jellegzetes az **öntözéses gazdálkodás**: a folyók vizét csatornákon keresztül a földekre vezetik ⇒ ezeket **folyammenti államoknak** nevezik.

Négy nagy folyammenti állam alakult ki:

Állam	Folyó
Egyiptom	Nílus
Mezopotámia	Tigris, Eufrátesz
India	Indus, Gangesz
Kína	Hoang-ho, Jangce

4. Közös a **társadalom felépítése** is: 4 alapvető csoport különíthető el:

a) **Istenkirály**: minden hatalom az övé, az egész állam felett rendelkezik

b) Előkelők: irányítják a tömegeket:

hadvezér

- katonai irányítás
- az állam védelme
- belső rend fenntartása

papság

- kapcsolat az istenekkel és a szellemekkel
- halottak búcsúztatása

hivatalnokok

- hivatali ügyintézés
- közös munkák, pl. a gátépítés vezetése

c) Közrendűek:

földműves

iparos (kézműves)

kereskedő

katona

d) Rabszolgák:

Kétféle módon lehet valaki rabszolga:

- **hadifogolyként** eladják háború után
- **adósrabszolga:** az adósságát dolgozza le

AZ ÓKORI EGYIPTOM

1. Helye a térképen

- **Afrika** északkeleti részén fekszik
- a **Nílus** folyó két partján terül el
- északon a Földközi-tenger határolja,
- a többi irányból a **Szahara sivatagja** veszi körül

2. „Egyiptom a Nílus ajándéka” (Hérodotosz)

- ivóvíz
- öntözővíz (öntözéses gazdálkodás)
- iszaptrágya

3. Társadalom:

- a) **istenkirály**: fáraó
- b) **előkelők**: hadvezér, papság, hivatalnokok
- c) **közrendűek**: földműves, kézműves, kereskedő, katona
- d) **rabszolgák**

4. Egyiptom kultúrája

- **piramisok**:
 - ⇒ fáraók síremlékei
 - ⇒ a tudás kamrái
 - ⇒ legnagyobb a Kheopsz-piramis
- **Szfinx**: oroszlántestű, emberfejű szobor

- a **halottak kultusza**: balzsamozás: múmia ⇒ fejlett orvostudomány
- **Tutanhamon** fáraó sírlelete (aranymaszk, ételek, eszközök)

- **vallás**:
 - ⇒ sok istent tisztelnek: **sokistenhit (politeizmus)**
 - ⇒ fő isteneik: **Ozirisz, Ízisz és Hórusz**
 - ⇒ isteneik **fél ember, fél állat** formájúak
 - ⇒ szentként tisztelik a **szkarabeusz (galacsinhajtó) bogarat**

- csillagászat: **naptárkészítés** ⇒ meg tudják jósolni a Nílus áradását
- írásuk: **képirás (hieroglifák)**

MEZOPOTÁMIA (FOLYAMKÖZ)

1. Helye a térképen:

- földrész: **délnyugat-Ázsia**
- a **Tigris** és az **Eufrátesz** folyó között (innen ered a Folyamköz név)
- két nagy területe **Sumér** és **Akkád** (nevüket az itt lakó sumér és akkád népekről kapták)
- legnagyobb városai: **Ur, Uruk, Kis, Babilon**

2. Gazdasága:

- lakói az **öntözéses földművelésből** élnek
- **termesztett növények:** árpa, búza, zöldségfélék (hagyma, répa), alma
- **tenyésztett állatok:** juh, sertés

3. A városállam

Minden város egy-egy **kis országnak** számít, amit külön-külön **istenkirály irányít**. A városállam részei:

①: Belső város: lakóövezet, amit erős fal vesz körül

- **palota:** itt lakik a király
- **templom:** itt végzik feladatukat a papok
- **lakóházak:** itt laknak a város lakói

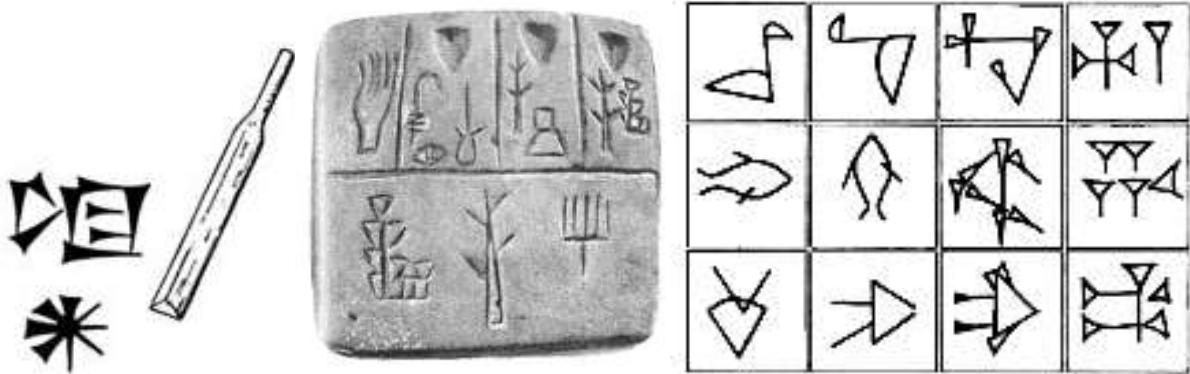
②: Külső város: itt van minden, ami a várost étellemmel látja el:

- szántóföld
- rét, legelő
- állatok karámjai

③: Kikötő: a kereskedelem központja

4. Mezopotámia kultúrája:

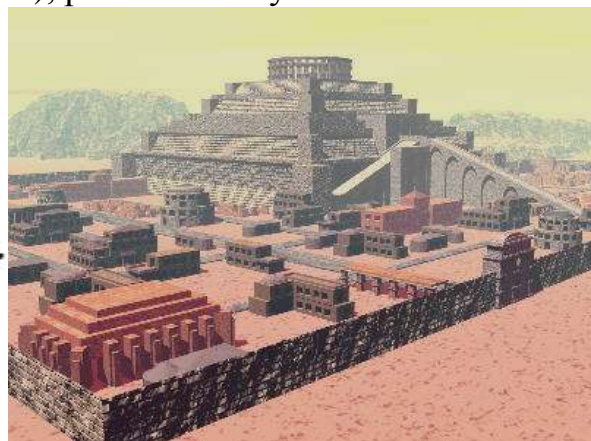
- írás: **ékírás** (agyagtáblákra)

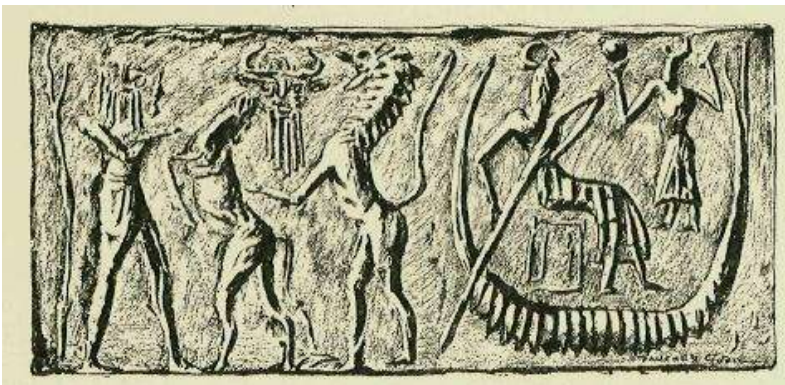
- tudomány: **csillagászat, orvostudomány, matematika** (60-as számrendszer)

- művészet:

- építészet: **toronytemplom (zikkurat)**, pl. Babel tornya

- irodalom: **Gilgames király története**

AZ ÓKORI KÍNA

1. Helyszín:

- Délkelet-Ázsia
- a **Hoangho** (Sárga-folyó) és a **Jangce** (Kék-folyó) mentén

2. Gazdaság: árasztásos földművelés

Fő termények:

rizs

gyapot ⇒ pamut

tea

eperfa ⇒ selyemhernyó

3. Társadalom

- uralkodója a **császár**, aki maga a **Sarkcsillag** (körülötte forog a világ)
- leghíresebb császár: **Csin Si Huang-ti**
- ő adja **Kína** nevét: Csin ⇒ Chin ⇒ China
- ő építette a **Nagy Falat** a hunok támadásai ellen (az egyetlen emberi építmény, amely még a Holdról is látható)
- sírját több ezer agyagkatona őrizte (**cseréphasereg**)
- palotája és annak környéke volt a **Tiltott Város**

A kínai Nagy Fal

A cseréphasereg

4. Kína sajátosságai:

- írás: **szóírás** (egy írásjel egy szónak felel meg)
- **selyemre, papírra** vagy **csontokra** írtak

秦Csin

秦始皇Csin Si-huang

↑ ↘ 女nő 台öröm

秦: 禾 növény, 舂rizsmalom

(舂: 升kezek, 午mozsártörő, 臼mozsár)

- **vallás:** sokistenhit; **sárkánykultusz** (Kína a sárkányok országa)
- **találmányok:**

papír

puskapor

porcelán

selyem

iránytű

dzsunka

AZ ÓKORI INDIA

1. India történetének kezdetei

- itt is a folyók, például az **Indus** völgyében alakultak ki az első falvak és később az első nagy városok, mint **Harappa és Mohedzso Daro**. A kínaiakhoz hasonlóan **árasztásos földművelést** folytattak a terület őslakói, a **dravidák**.
- Csatornázott utcák, **fürdőszobás** házak, kutak, központi gabonatórolók jelzik, hogy az ókor legfejlettebb városai közé tartoztak.
- **Élénk kereskedelmet** folytattak távoli területekkel (pl.: Mezopotámiával). Hajókon aranyat, drágakövet, elefántcsont tárgyakat szállítottak.

2. A kasztrendszer

- Kr. e 1500 körül észak felől egy harcias állattenyésztő nép, az **árja** árasztotta el csaknem az egész félszigetet.
- A hódítás után az indiaiak **négy fő csoportra** tagolódtak: a papok (**brahmanák**), a harcosok (**ksatriják**), a közrendűek (**vaisják**), valamint az ezeket szolgáló munkások, rabszolgák (**sudrák**). Ezek a fő csoportok sok ezer kisebb csoportra osztoztak.
- Voltak emberek, akik egyik kasztba sem tartoztak. Ők voltak az **érinthetetlenek (páriák)**, a társadalom kítaszítottjai.
- Bármely kaszt tagjának is született valaki, abból életben nem léphetett ki. Kezdetben még lehetséges volt kiemelkedni az alacsonyabb sorból, később a csoportok közötti házasságkötést is tiltották. A társadalomnak ezt a **merev, szigorú tagolódását kasztrendszernek** nevezzük.

3. Asóka király öröksége

- India királyságai kezdetben nem alkottak egységes államot.
- A Kr. e III. században azonban **Asóka** nevű **uralkodójuk egységes birodalmat** hozott létre. Tartományokra osztotta, megszervezte az adózást, felvirágoztatta a kereskedelmet, a kerámiaipart. Halála után birodalma lehanyatlott.

- Az indiaiaknak köszönhetjük az általunk használt számokat. Ezek arab közvetítéssel érkeztek Európába, ezért nevezzük **arab számoknak** őket.

4. Két világvallás is Indiából ered:

a) Hinduizmus, melynek fő tanítása a reinkarnáció (újjászületés)

- Az indiaiak úgy vélekedtek, hogy **haláluk után a lelkük egy másik ember testében születik újjá**, és olyan élet lesz az osztályrésze, amelyiket kiérdemelte.
- Ha a vallásos tanításokat nem tartotta be, akkor új életében másokat kell szolgálnia.

b) Buddha története

- A hagyomány szerint Kr. e 560-ban született egy előkelő származású ifjú herceg, **Gauthama Sziddhártha**.
- Egy napon szenvedőkkel és betegekkel találkozott. Ez annyira mélyen érintette a lelkét, hogy úgy döntött, elhagyja apja palotáját. Ettől kezdve **arra kereste a választ - hét éven át vándorolva-, hogyan lehet az ember élete boldog.**
- Egyszer egy fügefafa alatt töprengett több napon át. Itt értette meg, mire kell az embernek törekednie: tudásra, és arra, hogy **igyekezzon megtalálnia a középutat a mohóság és a mindenről lemondás között.** Ekkortól viselte a **Buddha, a megvilágosodott** nevet.
- Az emberek szenvedésének, a gyűlölködésnek a megszüntetését hirdette. Tanításai hamar széles körben elterjedtek. Ma a buddhizmus a világ legnagyobb vallásainak egyike.

